

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

22 07 20 20 р.

м. Київ

№ 944

Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами

На виконання абзацу двадцять четвертого частини першої статі 64 Закону України «Про освіту», з метою впровадження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392, у спеціальних закладах загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити типову освітню програму спеціальних закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами (далі – Типова освітня програма), що додається.
2. Департаментам (управлінням) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій, директорам закладів загальної середньої освіти рекомендуємо забезпечити необхідні умови щодо реалізації Типової освітньої програми.
3. Ввести Типову освітню програму в дію:
для 11-х класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами з 2020/2021 навчального року;
для 12-х класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами з 2020/2021, 2021/2022 навчальних років.
4. Визнати таким, що втратив чинність наказ Міністерства освіти і науки України від 21.06.2018 року № 668 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами».
5. Департаменту забезпечення документообігу, контролю та інформаційних технологій (Інна Єрко) зробити відмітку у справах архіву.
6. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Мандзій Л. С.

Т. в. о. Міністра

Сергій ШКАРЛЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ Міністерства освіти і науки України
від 22. 07. 2020 р. № 944

Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами

1. Загальні положення

Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами (далі - Типова освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 (далі – Державний стандарт).

Типова освітня програма визначає:

загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення;

очікувані результати навчання учнів, пропонований зміст окремих предметів, логічну послідовність їх вивчення;

рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;

вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією Типовою освітньою програмою.

Освітня програма закладу загальної середньої освіти, сформована на основі Типової освітньої програми, не потребує окремого затвердження центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти. Її схвалює педагогічна рада закладу освіти та затверджує його керівник.

Освітня програма закладу освіти та перелік освітніх компонентів, що передбачені відповідною освітньою програмою, оприлюднюються на вебсайті закладу освіти (у разі його відсутності - на вебсайті його засновника).

2. Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти для 11-12-х класів рекомендовано 2240 годин/навчальний рік: для 11-х класів – 1120 годин/навчальний рік, для 12-х класів – 1120 годин/навчальний рік. Розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані (таблиця 1) закладів загальної середньої освіти III ступеня (далі – Навчальний план).

Навчальний план містить загальний обсяг рекомендованого навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів, а також передбачає години на корекційно-розвиткові заняття, факультативи, індивідуальні заняття тощо.

Спеціальним закладам загальної середньої освіти для складання власного навчального плану закладу освіти пропонується навчальний план (*таблиця 1*), який включає окремі предмети суспільно-гуманітарного та математично-природничого циклів.

До **базових предметів** належать: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Іноземна мова», «Російська мова та література» (для закладів освіти з навчанням російською мовою) «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта», «Математика», «Біологія і екологія», «Хімія», «Географія», «Фізична культура», «Захист Вітчизни».

У навчальному плані зазначено мінімальну кількість тижневих годин на вивчення базових предметів, що має забезпечити досягнення рівня очікуваних результатів навчання учнів згідно з державними вимогами Державного стандарту. Заклад освіти може збільшувати кількість годин на вивчення базових предметів за рахунок додаткових годин Навчального плану.

Вивчення базового предмета «Природничі науки» може здійснюватися за однією з чотирьох навчальних програм, наведених у переліку навчальних програм для закладів загальної середньої освіти III ступеня (*таблиця 3*).

Вивчення базового предмета «Фізика і астрономія» може здійснюватися у двох варіантах: як два окремі предмети - «Фізика» (за програмою авторського колективу під керівництвом Локтева В. М.), «Астрономія» (за програмою авторського 4 колективу під керівництвом Яцківа Я. Я.), які зазначаються в Навчальному плані;

як один предмет «Фізика і астрономія» (за програмою авторського колективу під керівництвом Ляшенка О. І.); у такому разі можливе послідовне або паралельне вивчення фізичного і астрономічного складників, а розподіл годин між ними здійснюється відповідно до навчальної програми.

У закладах загальної середньої освіти з навчанням російською мовою «Російська мова і література» може вивчатися як інтегрований курс або як окремі предмети: «Російська мова», «Російська література».

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується **вибірково-обов'язковими предметами** («Інформатика», «Технології», «Мистецтво»), що вивчаються на рівні стандарту. Із запропонованого переліку учень може обрати два предмети – один в 11 класі, інший в 12 класі, або одночасно два предмети в 11 і 12 класах (у такому разі години, передбачені на вибірково-обов'язкові предмети діляться між двома обраними предметами).

Частина навчальних годин навчального плану призначено для забезпечення профільного спрямування навчання в старшій школі. Профіль навчання формується закладом освіти з урахуванням можливостей забезпечити якісну його реалізацію.

Зміст профілю навчання реалізується системою окремих предметів і курсів:

базові та вибірково-обов'язкові предмети, що вивчаються на рівні стандарту;

профільні предмети, які вивчаються на профільному рівні (їх перелік з орієнтовною кількістю тижневих годин подано в таблиці 2);

курси за вибором, до яких належать спеціальні і факультативні курси.

Спеціальні курси разом із профільними предметами відображають специфіку конкретного профілю навчання і визначають його сутність. Вони призначені для доповнення, поглиблення змісту окремих розділів профільних (а за потреби і непрофільних) предметів, можуть містити додаткові споріднені розділи, що не включені до навчальних програм, знайомити учнів із галузями знань, не представленими в змісті окремих предметів, але орієнтованими на комплекс можливих професій у руслі обраного профілю навчання тощо. Тематика і зміст таких курсів можуть розроблятися вчителями і використовуватися в освітньому процесі після погодження в установленому порядку. Заклад освіти може також обирати відповідний курс із уже розроблених і рекомендованих/схвалених для використання у закладах загальної середньої освіти.

Спеціальні курси реалізуються за рахунок додаткових годин.

Факультативні курси є засобом задоволення пізнавальних інтересів та освітніх потреб учнів у галузях, які загалом не пов'язані з обраним профілем навчання. Наприклад, учні, які навчаються за профілем природничого спрямування, можуть удосконалювати свої знання з української або іноземної мови, які здобувають освіту за певним суспільно-гуманітарним, профілем, можуть розширювати свою компетентність у галузі інформаційнокомунікаційних технологій, опановуючи відповідний факультативний курс. Факультативні курси реалізуються за рахунок додаткових годин Навчального плану.

Профіль навчання формується закладом освіти з урахуванням можливостей забезпечити якісну його реалізацію.

Рішення про вибір профільного предмета (профільних предметів) приймає заклад освіти, враховуючи освітні потреби учнів, регіональні особливості, кадрове забезпечення, матеріально-технічну базу тощо.

Іноземна мова на профільному рівні вивчається за умови поглибленого вивчення її на рівні базової середньої освіти. Друга іноземна мова вивчається за рахунок годин, відведених Навчальним планом за рахунок додаткових годин. У класах з білінгвальним навчанням окремі предмети (за вибором закладу освіти) викладаються двома мовами: державною та іноземною. Кількість годин для вивчення таких предметів складається з годин, відведених Навчальним планом на вивчення відповідного базового предмета, до яких додається необхідна кількість годин із додаткових годин, відведених Навчальним планом.

Розподіл годин для формування відповідного профілю навчання здійснює заклад освіти, враховуючи те, що:

на профільному рівні може вивчатись один або декілька предметів з однієї або різних освітніх галузей;

якщо профільний предмет згідно з навчальною програмою має два складники, зокрема, предмет «Фізика і астрономія», один з них може вивчатись на профільному рівні, а інший на рівні стандарту;

кількість годин для вивчення профільного предмета складається з кількості годин, відведених Навчальним планом на вивчення відповідного базового предмета, до яких додається необхідна кількість із додаткових годин Навчального плану;

у таблиці 2 подана орієнтовна кількість годин для вивчення профільного предмета, яку заклад освіти може збільшувати або зменшувати;

заклад освіти може планувати вивчення певного предмета або курсу концентровано (впродовж чверті, семестру, навчального року).

3. Очікувані результати навчання здобувачів освіти, зміст навчальних предметів, логічна послідовність їх вивчення.

Типову освітню програму укладено за такими освітніми галузями: мови і літератури; суспільствознавство; мистецтво; математика; природознавство; технології; здоров'я і фізична культура. Зміст кожної освітньої галузі структурується та реалізується за навчальними предметами. Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах, затверджених Міністерством освіти і науки України. Перелік програм подано в таблиці 3. Тексти навчальних програм розміщено на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України.

У рамках навчальних програм подано: очікувані результати навчання (знанневий, діяльнісний, ціннісний компоненти); пропонований зміст предмета; реалізації в змісті предмета наскрізних змістових ліній; внесок предмета у формування ключових компетентностей (компетентнісний потенціал предмета).

Типова освітня програма забезпечує досягнення учнями/ученицями результатів навчання, визначених Державним стандартом, і ключових компетенцій, визначених Законом України «Про освіту».

4. Рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісний підхід, який передбачає постійне включення учнів до різних видів навчально-пізнавальної діяльності, а також практична спрямованість процесу навчання. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків і наскрізних змістових ліній. Навчання за наскрізними змістовими лініями 7 реалізується насамперед через: організацію освітнього середовища; окремі предмети, роль яких при навчанні за наскрізними лініями різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною змістовою лінією; предмети за вибором; роботу в проектах; позаурочну навчальну роботу і роботу гуртків.

Очікувані результати навчання, окреслені в межах кожного предмета, досяжні, якщо використовувати діяльнісний підхід, проблемне навчання, проектні технології, ситуаційні вправи, інтерактивні форми, роботу в парах/групах змінного складу тощо.

Формами організації освітнього процесу можуть бути різні типи уроків, практичні заняття, семінари, конференції, заліки, співбесіди, проекти (дослідницькі, інформаційні, мистецькі), сюжетно-рольові ігри, екскурсії, віртуальні подорожі тощо.

Вибір форм і методів навчання вчитель/вчителька визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення

конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти здійснюється відповідно до Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13 квітня 2011р. № 329 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України від 11 травня 2011 р. за № 566/19304) та Орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 21 серпня 2013 р. № 1222.

5. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти.

Здобувати профільну середню освіту можуть особи, які завершили здобуття базової середньої освіти.

Таблиця 1

**Навчальний план
для 11-12 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти
для дітей з порушеннями зору, порушеннями слуху,
порушеннями опорно-рухового апарату**

Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
	11	12
Базові предмети¹	25,5 (27,5)	24,5 (26,5)
Українська мова	2	2
Українська література	2	2
Зарубіжна література	1	1
Іноземна мова	2	2
Російська мова та література ²	2	2
Історія України	1,5	1,5
Всесвітня історія	1	1
Громадянська освіта	2	0
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3
Біологія і екологія	2	2
Географія	1,5	1
Фізика і астрономія ³	3	4
Хімія	1,5	2
Фізична культура	2	2
Захист Вітчизни	1	1
Вибірково-обов'язкові предмети (Інформатика, Технології, Мистецтво)⁴	2	2
Корекційно-розвиткові заняття⁵	2	2
Додаткові години на поглиблене вивчення предметів, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття	4,5 (2,5)	5,5 (3,5)

Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	32	32
---	----	----

¹ У дужках подано кількість годин для закладів освіти з навчанням російською мовою.

² Російська мова та література входить до базових предметів лише для закладів освіти з навчанням російською мовою. В інших закладах освіти цей предмет може обиратися за потреби самим учнем за рахунок додаткових годин.

³ Може викладатись як один предмет (за програмою авторського колективу під керівництвом Ляшенка О. І.) або як два окремі предмети: «Фізика» (за програмою авторського колективу під керівництвом Локтева В. М.) і «Астрономія» (за програмою авторського колективу під керівництвом Яцківа Я. Я.).

⁴ За наявності належних умов як вибірково обов'язковий предмет може вивчатись «Фінансова грамотність».

⁵ Години корекційно-розвиткових занять не входять до гранично допустимого тижневого навантаження на учня.

Таблиця 3

Орієнтовна кількість навчальних годин для профільних предметів*

Профільний предмет	Кількість годин на тиждень	
	11 клас	12 клас
Українська мова	4	4
Українська література	4	4
Зарубіжна література	3	3
Іноземна мова	5	5
Друга іноземна мова	3	3
Російська мова і література	5	5
Історія України	3	3
Всесвітня історія	3	3
Правознавство	3	3
Економіка	3	3
Алгебра	6	6
Геометрія	3	3
Фізика і астрономія	6	6
Біологія і екологія	5	5
Хімія	4	6
Географія	5	5
Інформатика	5	5
Технології	6	6
Мистецтво	5	5

* Заклад освіти може збільшувати/зменшувати кількість годин на вивчення профільного предмета.

**Перелік навчальних програм
для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня**

№ п/п	Назва навчальної програми	Рівень вивчення	
Освітня галузь « Мови і літератури »			
1.	Українська мова	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
2.	Українська мова	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
3.	Українська мова в школах з російською мовою навчання	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
4.	Українська література	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
5.	Українська література	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
6.	Зарубіжна література	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
7.	Зарубіжна література	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
8.	Іноземні мови	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
9.	Іноземні мови	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
10.	Російська література для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
11.	Російська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
12.	Російська мова та	Рівень стандарту	«Затверджено

	література (інтегрований курс) для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою		Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
Освітня галузь «Суспільствознавство»			
13.	Історія України	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407, до навчальних програм внесені зміни (наказ МОН від 21.02.2019 № 236)
14.	Історія України	Профільний рівень	
15.	Всесвітня історія	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
16.	Всесвітня історія	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
17.	Громадянська освіта (інтегрований курс)	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
18.	Правознавство	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
19.	Економіка	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
20.	Фінансова грамотність	Рівень стандарту	«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» лист МОН від 28.05.2019 № 1/11-4995
Освітня галузь «Математика»			
21.	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
22.	Математика	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
Освітня галузь «Природознавство»			
23.	Біологія і екологія	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
24.	Біологія і екологія	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
25.	Географія	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від

			23.10.2017 № 1407
26.	Географія	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
27.	Фізика і астрономія (авторський колектив під керівництвом Ляшенка О. І.)	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 24.11.2017 № 1539
28.	Фізика і астрономія (авторський колектив під керівництвом Ляшенка О. І.)	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 24.11.2017 № 1539
29.	Фізика (авторський колектив під керівництвом Локтева В. М.)	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 24.11.2017 № 1539
30.	Фізика (авторський колектив під керівництвом Локтева В. М.)	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 24.11.2017 № 1539
31.	Астрономія (авторський колектив під керівництвом Яцківа Я. Я.)	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 24.11.2017 № 1539
32.	Астрономія (авторський колектив під керівництвом Яцківа Я. Я.)	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 24.11.2017 № 1539
33.	Хімія	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
34.	Хімія	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
Освітня галузь «Технології»			
35.	Інформатика	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
36.	Інформатика	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
37.	Технології	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
38.	Технології	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
Освітня галузь «Мистецтво»			
39.	Мистецтво	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407

40.	Мистецтво	Профільний рівень	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура»			
41.	Фізична культура	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
42.	Захист вітчизни	Рівень стандарту	«Затверджено Міністерством освіти і науки України» наказ МОН від 23.10.2017 № 1407

В. о. генерального директора
директорату дошкільної, позашкільної
та інклюзивної освіти

Віктор САЛЬКОВ